

Satranç

Aybar Karaçay

IVANCHUK ANTALYA'DA AVRUPA ŞAMPİYONU

Herhalde bundan sonra uluslararası yarışma organizasyonlarında ev sahipliğini üstlenmek istediğimizde en büyük destekçimiz Ukrayna olacaktır. 15 Mayıs 2004: İstanbul'da Abdi İpekçi Spor Salonu'nda düzenlenen 49. Eurovision Şarkı Yarışması'nda birinciliği Ukrayna adına yarışan Ruslana Lyzichko kazanmıştı. 30 Mayıs 2004: Antalya Belek'te düzenlenen 5. Avrupa Satranç Şampiyonası sona erdiğinde mutlu sona ulaşan yine bir Ukraynalı, GM Vassily Ivanchuk oldu. Bazı büyükustalar, başta otel fiyatları olmak üzere çeşitli nedenlerle şampiyonayı boykot edince katılan 58 yabancı ve 16 Türk satranççı ile sınırlı kaldı. Turnuvaya hızlı bir başlangıç yapan Avrupa ve Dünya gençler şampiyonu Azeri GM Şahriyar Memedyarov, ilk 7 tur sonunda yenilgisiz 5,5 puanla başta giderken, üst üste aldığı 3 yenilgi ile şampiyonluk şansını kaybetti. Salt satranç yeteneği ve gücü dışında sinirler, dayanıklılık ve tecrübe de başarıyı getiren önemli faktörler. Eskiden sinirlerinin zayıflığından şikayet eden Ivanchuk ise bu kez dostları arasında ve neredeyse kendi evinde oynamanın verdiği rahatlıkla zafere ulaştı. Üstelik turnuvaya yenilgiyle başlamasına rağmen. Ülkemize daha önce de defalarca gelen Ivanchuk hiçbir karşılık talep etmeksizin Türk oyuncularını ile gösteri maçları yapmış, çocuklara simultane (çok masa gösterisi) ve öğrencilere ders vermişti. Bir hayli güzel Türkçe konuştuğunu da ekleyelim. (tsf.org.tr/eurochamp/index.htm) Dünya Şampiyonası Libya'da yapılıyor ve İsrailli büyükustalar katılmayacaklar. Yahudi büyükustaların da boykotu var. Ermenistan'da düzenlenen organizasyonlara Azeriler, Azerbaycan'da düzenlenen organizasyonlara Ermeniler katılmıyor. Türkiye'nin bölge barışını sağlamak için üstlenmek istediği politik rol, ülkemizde düzenlenecek kültürel ve sportif organizasyonlarla desteklenebilir. Geçmişte çok sayıda örnek arasında satranç organizasyonları da oldu. Yanılmıyorsam Kibris Rum Kesimi'nden ülkemize gelen ilk sporcu, yıllar önce Ankara'da düzenlenen Interzonal turnuvaya katılan bir satranççı idi. Yunanistan'la gerilimin doruk noktasına vardığı günlerde, Yunanistan Satranç Federasyonu Başkanı ve Dünya Satranç Federasyonu Asbaşkanı Georgios Makropoulos Türkiye'deki Olimpiyat öncesinde o zamanki Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'i ziyaret etmişti. İstanbul 1998 Dünya Çocuklar Satranç Olimpiyatı ve İstanbul 2000 Dünya Satranç Olimpiyatı'na gelen Arap, İranlı, İsrailli, Ermeni ve Azeri satranççılar, ülkemizde düzenlenen bu organizasyonlarda bir arada ve güvenlik ortamında yarışma imkanı buldular. Bu yıl ülkemizde yapılacak olan Avrupa Yaş Grupları Satranç Şampiyonası'nın yaklaştığı şu günlerde, bunlara ek olarak önemle vurgulanması gereken bir diğer nokta da Türkiye'nin bir turizm ülkesi olduğu (ya da olmaya çalıştığı) ve konuklarımızı ağırlarken uzun vadeli düşünerek pahalı organizasyonlardan kaçınmamız gerektiğidir. Yurtiçi organizasyonlarda da özellikle Türkiye Şampiyonaları ve Yaş Gruplarında şehir dışında aynı otelde kalma zorunluluğu kaldırılmalıdır.

AH KADINLAR!!

Vassily Ivanchuk, genç Şahriyar'a öğüt veriyor: "Evlât, sakın, ama asla ve asla satranççı bir kızla evlenme!" GM Evgeni Vasiukov, 5 yıl önce Moskova'da ilginç bir satranç turnuvası düzenlemişti. Müzisyenler, sinema sanatçıları, kozmonotlar, devlet adamları, medya mensupları vb. meşhur kişiler süper büyükustalarla aynı turnuvada onlara karşı oynayabiliyordu. Tabii büyükustalar ve ustalar kuvvet derecelerine göre ağır bir zaman handikabına (4'e karşı 16 dakika gibi) sahiptiler. Vasiukov'un davetini kabul edenler arasında kimler yoktu ki? Karpov, Kramnik, Gelfand, Svidler, Ivanchuk ve eski eşi Alisa Galyamova. Karpov sözünde durmak için hasta yatağından kalkıp katılır turnuvaya. Ivanchuk ise turnuva öncesi Vasiukov'la telefon görüşmesinde Galyamova'nın katılması halinde kendisinin oynamayacağını belirtir. Vasiukov'un cevabı kesindir: "Evlât, ben ikini de davet ettim, artık yapabileceğim bir şey yok." Ertesi gün Galyamova turnuvaya katılırken Ivanchuk ortalarda görünmez, Alisa erkeklerin arasında ve Karpov'un önünde dereceye girer.

Lasker ve Capablanca diğer şampiyonlara nazaran tahtada en az gaf (gıft sorulu hamle) yapan oyuncularlardı. Özellikle Capablanca yıldırım partilerde dahi kaba hatalar yapmazdı. Ta ki 1929 Karlsbad turnuvasının 16. turunda eş puanla ilk sırayı paylaştığı Fritz Saemisch ile olan oyununun 9. hamlesine kadar:

Saemisch,F - Capablanca,J [E24] 1929 Karlsbad 1.d4 Af6 2.c4 e6 3.Ac3 Fb4 4.a3 Fxc3 5.bxc3 d6 6.f3 e5 7.e4 Ac6 8.Fe3 b6 9.Fd3 Salo Flohr'a göre tam bu esnada, o gün başka bir kadınla randevusu olan zavallı Capa'nın karısı, hiç beklenmedik bir şekilde Havana'dan çıkagelir. Çapkin Capa telaştan çabucak **9...Fa6??** oynar ve **10.Va4 Fb7 11.d5** hamleleriyle alet kaybettikten sonra bir hayli dirense de yenilgiden kurtulamaz ve 62. hamlede terk eder. Büyük üstadin kariyerindeki bu en akıl almaz mağlubiyetin sırrına benzer şekilde, kesin favori olduğu Dünya şampiyonasında Alekhine'e yenilmesine sebep olarak da unvan maçı sırasında revü kızlarıyla gönül eğlendirmiş olması anlatılır.

Aynı zamanda konser piyanisti de olan Sovyet GM Mark Taimanov'un hayatı, dünya şampiyonası aday maçlarındaki 6-0'lık Fischer yenilgisiyle karardı. Sovyet yetkilileri bü-

yüküstaya konser vermediler ve birlikte ikili konserler verdiği eşi Lyubov Bruk, Taimanov'dan ayrıldı. Maçtan sonra Fischer dahi böylesine bir galibiyet beklemediğini itiraf etmişti. Öncesinde ve maç esnasında Sovyet ekibindekilerin dikkatini çeken Taimanov'un garip davranışlarıydı. Ülkesindeki hazırlık sırasında sık sık ortadan kayboluyor ve garip bahaneler ileri sürüyordu. Olağanüstü cimrilemişti. Maç sırasında para harcamamak için -ki Taimanov'un harcarı, diğer Sovyet ekibindekilerin 10 katından daha fazlaydı- ucuz yemekler yiyor, gıdalarına dikkat etmiyordu. Bütün bunları sonradan evleneceği sevgili için para biriktirmek uğruna yaptığı sonradan anlaşıldı. Aşkı uğruna kariyerindeki en ağır mağlubiyeti almıştı. Şu anda da bambaşka bir kadınla evlidir. (Kaç evlilik yaptığını hiç sormayın)

Viktor Kortchnoi, 1974 Dünya şampiyonası aday maçları finaline dek başarıyla gelir ama finalde Karpov'la oynamadan önce karısıyla bazı problemler yaşar. Oyunda kendine ayrılan 2,5 saatte 15 hamle yapar, kayıp konuma düşüp zamandan kaybeder. Kortchnoi'un ekibinden Rudolf Zagainov'un anlattığına göre o gece Kortchnoi, eşinden şehri terk etmesini "rica" eder. Bitime 5 oyun kala Kortchnoi 3-0 geridedir. Ama Bella Moskova'dan ayrıldıktan sonra kendini toparlayan Kortchnoi üst üste iki oyun kazanarak durumu 3-2 yapar. Zagainov çok umutludur; ta ki oyunların oynandığı Tchaikovsky Konser Salonu'na varana dek. Kortchnoi'un arkadaşları ve akrabaları, eşi Bella'yı Leningrad'dan Moskova'ya geri getirmişlerdir. Kortchnoi'a iyilik olsun diye yapılan bu işgüzarlık para etmez; kalan oyunlarda güç bela 3 berabere yapan Kortchnoi adaylar finalini kaybeder. Fischer istekleri kabul edilmeyp unvan maçı yapmayı reddedince, Karpov 6 ay sonra dünya şampiyonu unvanını alır.

Dünya şampiyonlarından Tigran Petrosian'ın eşi son derece hırslı bir kadındı ve Botvinnik ile yapacağı unvan maçı öncesi ve sırasında kazanması için kocasını sürekli zorluyordu. Petrosian ise karısının hırsına sahip olmadığı gibi müşkülpeşent bir adamdı da. Botvinnik maçına kötü başlayınca ortalığı telaşa veren çevresindekileri yatıştırmak için "Paniğe gerek yok! Havaalar çok soğuk, hele biraz ısınsın bir şeyler yapalım." der. Yine bir gün Dünya şampiyonu olabilmesi için dikkat etmesini söyleyip duran karısının sözlerinden bıkan Petrosian sonunda patlar: "Madem o kadar heveslisin, sen oynama o zaman Botvinnik'le!" Ama bu kez hikaye mutlu sonlanır ve Petrosian, Botvinnik'i yenerek Dünya Şampiyonu olur. Hanımlardan özür dileyerek ve engin mizah anlayışlarına sığınarak İstanbul'daki bir mezar taşından alıntı yapalım: "Burada karı dırdırından ölen Hıdır Ağa yatıyor." Hiç şüphesiz Polgar kızkardeşler, Maya Chiburdanidze, Xie Jun, Antoaneta Stefanova, Alexandra Kosteniuk, Alisa Galyamova, Pia Cramling ve adlarını sayamadığımız olağanüstü bayan oyuncular olmasa satranç dünyası çok daha az renkli olacaktı.

Dünya şampiyonlarından Vassily Smyslov'un yurtdışında oynadığı bir turnuvada yaşadığı aşk gazetelerde alay konusu olur. Turnuvada başarısız olan Smyslov'un hicvedildiği bir karikatürde, tekerlekleri kalp şeklinde olan bir bisiklete binen Smyslov diğer büyükustaların gerisinde en arkada kalmıştır. Hatırlayacağınız gibi Kasparov da boşanması ve sonrasındaki hayatının en formsuz dönemlerinden birini geçirmişti. Benzeri hikayelerin sonu gelmez ama şimdilik 2001 Ocak sayımızdaki "Kafa Oyunu?"'nu hatırlatmakla yetinelim.

Bütün hikayeler iç karartıcı değil elbette: Bronstein birinci olduğu bir turnuva dönünde eşine götürmek için uçağı çiçeklerle donatır. Bütün ödül parasını çiçeklere harcamıştır. GM Alexi Shirov, turnuva sırasında demo tahtasına pozisyon dizen Arjantinli kızı aşık olur ve iş evliliğe kadar gider. Kasparov'un rakibini belirlemek için yapılan maça yenilen Kramnik'e para ödenir, ama Kasparov maçı için sponsor bulunamayınca kazanan Shirov tek kuruş alamaz. Eşi Shirov'u terk eder. Aslen Letonyalı olan Shirov, daha sonra İspanyol vatandaşlığına geçmiştir. Las Vegas'ta yapılan Dünya Şampiyonası öncesinde güneşli İspanya'yı bırakıp Polonya'ya gider. Sebep ne olabilir? Polonyalı WIM Marta Zielinska. Ama A.B.D. Dünya Şampiyonası için Zielinska'ya vize vermez, çünkü Shirov'un çocuğunu taşıyan Marta hamiledir ve Amerikalılar yeni A.B.D. vatandaşları yaratmak konusunda pek de istekli değillerdir. Bildiğimiz kadariyla Shirov son olarak Litvanyalı WGM Victoria Cmilyte ile evliydi.

Sayfamızı bu ay Haznedaroğlu'nun analizleriyle bitiriyoruz.

Haznedaroğlu,K - Iotov,V [B48] 2004 Antalya 1.e4 c5 2.♟f3 e6 3.d4 cd4 4.♟d4 ♟c6 5.♟c3 ♟c7 6.♟e3 a6 7.♟d3 ♟f6 8.0-0 ♟e5 9.h3 ♟c5 10.♟h1 d6 11.f4 ♟g6 12.♟e1 0-0 13.f5 ♟e5 14.♟h4 ♟d7 15.♟f3 ♟f3 16.gf3 ♟d8 17.♟g1! [17.e5 de5 18.♟e6 fe6 19.♟c5 ♟f7 20.♟c4 ♟c8+] 17...♟e8?? [17...g6 18.fg6 fg6 19.e5; 17...ef5 18.ef5 ♟h8 19.♟g7 ♟g7 20.♟h6 ♟h8 21.♟g5 ♟d4 22.♟d4+; 17...♟h8 18.e5 de5 (18...♟d4 19.♟d4 ♟e8 20.f6 g6 21.♟g6 fg6 22.♟g6) 19.♟g7± Mitkov,N - Rublevsky,S EUCup 16. Neum 2000 1-0 (25)] 18.♟g7!!+- ♟g7 [18...♟g7 19.♟h6 ♟g8 20.e5! f6 21.fe6 ♟e7 22.♟d5 ♟g7 23.ed7 ♟d4 (23...♟h6 24.♟h6 ♟d4 25.♟f8 ♟f8 26.e6) 24.e6!] 19.f6 ♟h8 20.♟g5 [20.fg7 ♟g7 21.♟g5 f6 (21...♟d4 22.e5 f5 23.♟d8) 22.e5!] 20...♟d4 [20...♟h5 21.e5! ♟g8 22.♟h5 ♟g6 23.♟g6 fg6 24.♟h4+-] 21.fg7 ♟g7 [21...♟g7 22.e5!+-] 22.e5 h6 23.♟e4 f5 24.ef6 1-0

